

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΡΧΑΙΑ

Β' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Μ. Τετάρτη 24 Απριλίου 2019 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΘΕΜΑ Α

A1. i) Ο Μαντίθεος και πολλοί αριστοκρατικοί νέοι της τάξεως των ιππέων έτρεφαν μακριά κόμη και ντύνονταν με ομοίμορφο τρόπο μιμούμενοι τις συνήθειες των Λακεδαιμονίων. Στην Αθήνα οι νέοι από την ηλικία των 18 ετών και εξής είχαν κουρεμένη κόμη. Ο Μαντίθεος δεν αρνείται βέβαια την ιδιόρρυθμη εμφάνισή του, γιατί αυτή ήταν γεγονός αλλά προσπαθεί να τη δικαιολογήσει ως ακίνδυνη συνήθεια και να την υποβαθμίσει, θέτοντας αργότερα το ορθό κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη (τα έργα και όχι την εξωτερική εμφάνιση). Φοβάται μήπως η εμφάνισή του λειτουργήσει συνειρμικά και στους βουλευτές, δημιουργώντας δυσμενείς εντυπώσεις και την υποψία ότι διαπνέεται από φιλολακωνικά πολιτικά φρονήματα. Προβάλλει λοιπόν ως αντιστάθμισμα τα έργα του προς το κοινωνικό σύνολο.

ii) α. Λάθος β. Σωστό γ. Σωστό δ. Λάθος ε. Σωστό

A2. Η υποδειγματική στρατιωτική συμπεριφορά του Μαντίθεου τονίζεται και αισθητοποιείται από τα ακόλουθα: τη συμμετοχή του σε όλες τις εκστρατείες και τις φρουρές για χάρη της πατρίδας, τη χρονική διάρκεια της συμμετοχής και από την ποιότητα της συμμετοχής όπως αυτή εκφράζεται με τη ζωηρή αντίθεση «μετά τῶν πρώτων μὲν» «μετά τῶν τελευταίων δὲ». Η άψογη εκτέλεση των

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

στρατιωτικών υποχρεώσεων από το δοκιμαζόμενο πολίτη προεξοφλεί τη φιλοτιμία και την κοσμιότητα στη διαχείριση των πολιτικών πραγμάτων. Στο τελευταίο αυτό αποδεικτικό στοιχείο ο ρήτορας δίνει μεγάλη σημασία και το παρουσιάζει όσο πιο έντεχνα μπορεί γιατί γνωρίζει ότι ως πιο πρόσφατο πρέπει να κάνει ζωηρότερη εντύπωση στους βουλευτές.

A3. Για να πείσει ο Μαντίθεος τους βουλευτές σχετικά με το ορθό κριτήριο της αξιολόγησης του πολίτη, χρησιμοποιεί λόγο αιτιολογικό και αντίθετικό. Η πράξη αξιολογείται θετικά όχι μόνο από την ωφέλειά της αλλά από την έκταση που έχει, το κίνητρό της (τη φιλοπατρία), την ποιότητά της (ηθική πράξη) και από το αποτέλεσμα της (αντίθεση «βλάπτει» ≠ «ώφελεισθε»). Ο Μαντίθεος προτρεπτικά υπενθυμίζει στους βουλευτές το ηθικό χρέος που έχουν να αξιολογούν τους πολίτες από τα έργα τους και όχι από την εμφάνισή τους (αντίθεση «ούκ άπ' ὄψεως» ≠ «ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων»). Τους καλεί μάλιστα να μην επηρεάζονται συναισθηματικά από το παρουσιαστικό των πολιτευομένων αλλά να τους κρίνουν σύμφωνα με τις υποδείξεις της λογικής (αντίθεση συναισθήματος ≠ λογικής «οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν» ≠ «ἀλλά σκοπεῖν»). Οι βουλευτές πρέπει να κρίνουν με βάση τη λογική, από τα έργα και γενικότερα την προσφορά του πολίτη προς την πόλη και όχι με βάση το συναίσθημα. Η αισθητική δεν μπορεί να αποτελέσει μέτρο κρίσης σε αντίθεση με τα καλά έργα των οποίων η αξία είναι καθαρά αντικειμενική. Το συναίσθημα προσκολλάται στο «φαίνεσθαι» ενώ η λογική στο «εἶναι». Μόνο η λογική κρίνει ορθά γιατί ξεπερνώντας τις εντυπώσεις ζυγίζει τα έργα καθώς η εξωτερική εμφάνιση είναι επισφαλές κριτήριο. Ο Μαντίθεος για να στηρίξει περισσότερο τη θέση του αυτή καταφεύγει στην καθημερινή εμπειρία. Άνθρωποι που υποκρίνονταν ότι ήταν κόσμιοι και γι' αυτό μιλούσαν χαμηλόφωνα και ντύνονταν ευπρεπώς κέρδισαν βέβαια τις εντυπώσεις αλλά προκάλεσαν μεγάλα δεινά στην πόλη. Αντίθετα, άλλοι που αδιαφορούσαν για το παρουσιαστικό τους και δημιουργούσαν κάποιες αντιπάθειες υπήρξαν μεγάλοι ευεργέτες του λαού (αντίθεση «πολλοί μὲν» ≠ «ἕτεροι δὲ», «μικρόν διαλεγόμενοι» ≠ «τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες», «ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν» ≠ «ἀγαθὰ ... εἰσιν εἴργασμένοι»).

A4. Α - 2, Β - 3, Γ - 3, Δ - 1, Ε - 1.

A5. i) λιποβαρής → άπελείφθην
κάτοπτρο → ὄψεως
καταχρηστικός → χρή
επωφελής → ὠφελεῖσθε
αδολέσχης → διαλεγόμενοι

ii) σκοπεῖν - ἐνθυμεῖσθαι
ἐθελόντων - βουλομένων
ἀμελοῦντες - ῥαθυμοῦντες
εἵργασμένοι εἰσιν - πεποιήκασιν

A6. Ο Μαντίθεος δεν θεωρεί την εξωτερική εμφάνιση ασφαλές κριτήριο για την αξιολόγηση των πολιτών γιατί πολλοί απ' αυτούς που θεωρούνται σώφρονες και παρουσιάζονται ως ενάρετοι πολίτες υπήρξαν προδότες της πόλης. Καταφέρνουν όμως με την υποκριτική τους συμπεριφορά που επιτυγχάνεται με την ευπρεπή ενδυμασία, με την εξωτερική τους δηλαδή ευκοσμία να αποκρύπτουν την εσωτερική τους ακοσμία. Δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στο «φαίνεσθαι» και όχι στο «εἶναι». Στο ίδιο πλαίσιο και ο Πλάτωνας απορρίπτει την εξωτερική εμφάνιση ως μέτρο αποτίμησης του πολίτη και επιδίωξη του βίου. Η ενασχόληση μόνο με την ὄψη απομακρύνει από την καλλιέργεια υψηλών ιδανικών όπως της σωματικής ρώμης. Η εξωτερική εμφάνιση δεν είναι μόνο απατηλή, επισφαλές κριτήριο αξιολόγησης αλλά και ανασταλτικός παράγοντας για την ουσιαστική καλλιέργεια του ανθρώπου.

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΘΕΜΑ Β

B1. Μετάφραση

Γιατί τρία είναι τα πιο σημαντικά πράγματα, τα οποία διασφαλίζουν και διασώζουν τη δημοκρατία και την ευτυχία της πόλης, πρώτα δηλαδή οι διατάξεις των νόμων, δεύτερον η απόφαση με ψηφοφορία των δικαστών, τρίτον η κατηγορία που παραδίδει σε αυτούς (τους δικαστές) τους άδικους. Διότι ο νόμος έχει προορισμό να διακηρύττει δημόσια όσα δεν πρέπει να πράττουμε,

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ενώ ο κατηγορος να μηνύει / να καταγγέλλει τους ενόχους που έχουν γίνει / προκύψει από τις τιμωρίες που απορρέουν από τους νόμους. Ο δικαστής (έχει προορισμό) να τιμωρεί αυτούς που αποδείχθηκαν και από τους δύο αυτούς ένοχοι σε αυτόν, ώστε ούτε ο νόμος, ούτε η απόφαση με ψήφο των δικαστών δεν είναι έγκυρη χωρίς αυτόν που θα παραδώσει σε αυτούς τους άδικους.

B2. Οι κατηγορίες που βαρύνουν τον Λεωκράτη είναι πολλές και σημαντικές. Πρώτα απ' όλα ο Λεωκράτης απέφυγε τους κινδύνους για να σώσει την πατρίδα (φυγόντα μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους), επίσης εγκατέλειψε τους συμπολίτες του (έγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας). Επιπλέον, πρόδωσε την πολεμική δύναμη των συμπατριωτῶν του (προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν) και γενικά είναι ένοχος για ὅσα αναφέρονται στη γραπτή καταγγελία (ἄπασι δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἔνοχον ὄντα), εφόσον αποδείχθηκε ανεπαρκής και ανίκανος να υπερασπισθῆί την πατρίδα του δείχνοντας ὄχι μόνο αδρανῆς, ἀλλὰ και αδιάφορος ἀπέναντι στους συμπολίτες του.

Ο Λυκούργος δεν ενεπλάκη στη δίκη αὐτή ἀπὸ φιλοδικία ἢ ἐπειδὴ ἔχει προσωπικούς λόγους που ἀφοροῦν στο Λεωκράτη, ἀλλὰ διότι ὁ ἄνθρωπος αὐτός φέρεται υβριστικά ἀπέναντι στην πόλη και τους συμπολίτες του. Με ἄλλα λόγια δεν ἀνέχεται νὰ τον βλέπει νὰ εἰσέρχεται στην ἀγορὰ (εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα), νὰ συμμετέχει ἐνεργά στις ἱερὲς τελετὲς (τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα), ἐνὼ στην πραγματικότητα ἀποτελεῖ λόγο χλευασμοῦ και ντροπῆς τῆς πόλης και τῶν πολιτῶν (τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενημένον).

B3. i) εἰδῶς: αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος ἐποίησάμην (ἐγώ) ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας.

φυγόντα: κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο αντικείμενο της μετοχής «εἰδῶς», στο «Λεωκράτην».

έγκαταλιπόντα: κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο αντικείμενο της μετοχής «εἰδῶς», στο «Λεωκράτην».

προδεδωκότα: κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο αντικείμενο της μετοχής «εἰδῶς», στο «Λεωκράτην».

τοῖς γεγραμμένοις: επιθετική μετοχή με υποκείμενο το ἄρθρο της ως δοτική της αιτίας στο επίθετο «ἔνοχον»

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ὄντα: κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο αντικείμενο της μετοχής «είδως», στο «Λεωκράτην»

Παρατήρηση: Οι κατηγορηματικές μετοχές συνδέονται μεταξύ τους παρατακτικά μέσω της αντιθετικής σύνδεσης «μέν -δέ- δέ...»

ii) ἄ μὴ δεῖ πράττειν: δευτερεύουσα ονοματική αναφορική πρόταση που λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στο απαρέμφατο «πρόλεγιν», από το οποίο και εξαρτάται.

ὥστ' οὐθ' ὁ νόμος οὐθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἄνευ τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικούντας ἰσχύει: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση που λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος ή αποτελέσματος στο ρήμα «πέφυκεν» που προηγήθηκε στην κύρια πρόταση.

iii) Αὕτη ἡ εἰσαγγελία ἐποιήθη (ὑπ' ἐμοῦ).

B4. i) «ἡμεῖς δ', ὧ Ἀθηναῖε, εἰδότες τούτους φυγόντας μὲν τὸν ὑπὲρ τῶν πατρίδων κίνδυνον, ἐγκαταλιπόντας δὲ τὸν αὐτῶν πολίτην, προδεδωκότας δὲ πάσας τὰς ὑμετέρας δυνάμεις, ἅπαντι δὲ τῷ γεγραμμένῳ ἐνόχους ὄντας, ταύτας τὰς εἰσαγγελίας ἐποίησάμεθα».

ii) ἀποδειχθέντας → ἀποδείχθητι
ἐγκαταλιπόντα → ἐγκατάλιπε
γεγραμμένοις → γέγραψο
ἐποίησάμην → ποίησαι
προελάμενος → προελοῦ
νομίσας → νόμισον
περιωρᾶν → περιόρα
ἐμβάλλοντα → ἔμβαλλε

iii) τὰ μέγιστα: τὰ μεγάλα (θετικός), τὰ μείζονα και μείζω (συγκριτικός)
ἱερῶν: ἱερωτέρων (συγκριτικός), ἱερωτάτων (υπερθετικός)